

Propedeutinis

Šiomet į Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos parengiamąjį kursą įstojo aštuoni alumnai. Teesie redakcijos darbuotojai, sužinoję apie jų atvykimą, nusprendė pakalbinti kiekvieną iš jų ir susipažinti.

Paulius iš Druskininkų

Kaip įsivaizdavai seminariją prieš įstojimą?

Kažko baisaus neįsivaizdavau, paprasčiausiai mokslo ir bendravimo vieta.

Su kokiomis nuotaikomis įžengei į seminariją?

Su džiugiomis, bet šiek tiek yra baimės. Sakyčiau, toks jausmų kratinys, bet teigiamos emocijos persvėrė neigiamas.

Ką labiausiai vertini kunigystėje, kas joje tave labiausiai žavi?

Dvasinis bendravimas su žmogum, nes prieš ateinant čia, rinkausi kelią tarp kontempliatyvaus Benediktinų vienuolyno ir seminarijos. Daug metų bendravau su Benediktinų bendruomene tiek čia Lietuvoj, tiek Prancūzijoje, bet diecezinė kunigystė nusvėrė būtent dėl to bendravimo. Bendravimą aš laikau menu, nes kaip sakė šv. Paulius „visiems tapau viskuo“.

Ko tikiesi šiais metais?

Šie metai yra galutinio apsisprendimo metai. Kiekvienas mes turim abejonių, manau, tai nėra slėptinas dalykas.

Artūras iš Šeduvos

Kaip praėjo stojamieji egzaminai?

Į egzaminus pavėlavau, tai turėjau pasirošti per savaitę, bet išlaikiau. Egzaminas nebuvo sunkus. Galvojau bus sunksnis, nes reikėjo iš katekizmo knygos,

tos storos, pasirošti.

Su kokiomis nuotaikomis įžengei į Vilniaus seminariją?

Viskas gerai. Nerimo nėra.

Vakar buvo šventė – kambarių laiminimas, kaip išgyvenai tą šventę?

Smagu. Man tai buvo nauja.

Kaip į tavo pasirinkimą reagavo tavo draugai, artimi žmonės?

Visokiausių šnekų yra mano kaime, kad įstojau į seminariją. Yra pavyduolių, o yra ir kas palaiko. Savi pritaria, viskas tvarkoj. Šiaip esu pasirengęs baigti seminariją.

Šarūnas iš Vilniaus

Su kokiomis nuotaikomis įžengei vakar į seminariją?

Sutrikęs buvau, nes nežinojau, kas bus ir dar likęs nuovargis. Tikrai buvo nemigos naktų prieš tai.

Kas atvedė tave į kunigystės kelią?

Šventosios Dvasios vedimas, nes pašaukimą gavau piligriminės kelionės metu, tai buvo Šventosios Dvasios vedimas, o ne koks socialinis ar kitoks veiksnys.

Kaip apie seminariją sužinojai?

Pradėjau domėtis, buvau seminarijoje organizuojamose rekolekcijose, o taip pat buvau per Atvirų durų dieną.

Kaip įsivaizduoji savo gyvenimą propedeutiniame kurse?

Kaip kariuomenėje, nes prieš tai nebuvau gyvenęs kaip dabar, labai viskas koncentruota ir organizuota.

Andžej iš Vilniaus

Kas labiausiai sunkumų kėlė per egzaminus?

Katekizmas, nes skaičiau jį ir lenkiškai, ir lietuviškai, todėl susijaudinęs atsakinėdamas susipainiojau. Atrodė, kad nežinau, o iš tikrųjų žinojau, tai iššęs pagalvojau: neblogą minusą gavau.

Kaip išgyvenai kambarių laiminimo šventę?

Linksmi, malonu buvo, kad bendrai visi vaikšto, o ne vien užsidarę, nes prieš ateinant čia, galvojau bus kaip kalėjime – visi ramūs, bet kai laimino kambarius, pamačiau viską kitaip.

Ką vertini labiausiai kunigystėje ir savo pašaukime?

Atsidavimą, patarimą, pagalbą kitam žmogui.

Ko tikiesi šiais metais?

Tikiuosi gerai išlaikyti pirmuosius egzaminus.

Arūnas iš Šeštokų

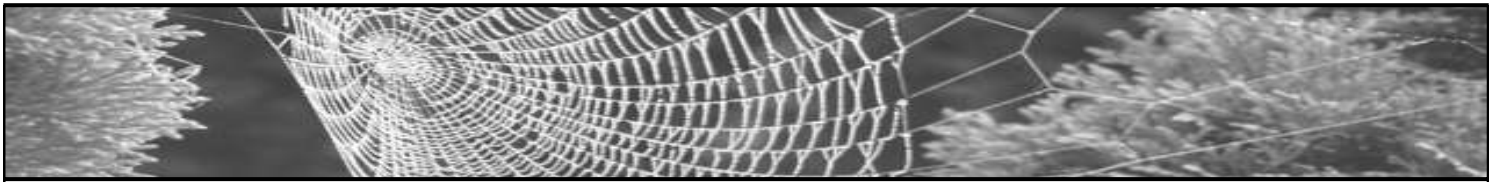
Su kokiomis nuotaikomis įžengei į seminariją?

Kai sužinojau, kad įstojau, nekantriai laukiau, kada galėsiu atvažiuoti į seminariją. Ir dar kol kas labai džiaugiuosi, kad čia esu.

Kaip praėjo stojamieji egzaminai?

Viskas gerai, bet truputį prieš komisiją baisu buvo, o sunkiausia buvo rašyti rašinį.

Iš pokalbių įsiminė vienas psichologas, su kuriuo kalbėjome apie žmonių mandagumą. Labai nuoširdžiai nuomones vienas kitam išsakėm.

Kaip išgyvenai kambarių laiminimo šventę?

Kažkas neįprasto, nematyto. Pasimetęs buvau.

Kaip įsivaizduoji kunigystę?

Kunigas turi būti atviras su visais žmonėmis, nieko neslėpti. Kunigystė pati turi būti vieša, kad žmonės nežiūrėtų pro pirštus ir nesakytų, jog ten kažkas ne taip, nieko apie tai nežinome... Ir kai seminaristas įstoja į seminariją, jis turėtų gerai bent kokius tris metus apie kunigystės kelią pagalvoti.

Irmanas iš Žiezmarų

Kaip praėjo stojamieji egzaminai?

Nesakyčiau, kad buvo sunkūs, gan lengvi—ką mokėjau, tą pasakiau. Komisija visai geranoriška buvo, net tokia linksma visai, atsakiau į klausimus, kuriuos uždavė ir mūsų keliai laimingai išsiskyrė.

Su kokiom nuotaikom įžengei į seminariją?

Truputį liūdnom, nes vis gi palikau namus, bet čia visai gerai, kol kas reik apsiprasti. Sunku buvo išgirdus dienotvarkę, nes ji labai užimta, bet reiks priprasti, o paskui bus lengviau.

Kaip įsivaizdavai seminariją prieš ateidamas čia?

Galvojau, kad bus laisvesnio laiko daugiau, o šiaip apie seminariją girdėjau iš klierikų, dabar jau kunigų. Bet nenusistačiau jokių lūkesčių, kad nei nusivilčiau, nei patvirtinčiau juos.

Kaip asmeniškai išgyvenai kambarių laiminimo šventę?

Iš pradžių net nesuvokiau kas vyksta, galvojau bus rimtas dalykas ir viskas bus rimtai ir šventai atliekama, bet kai pamačiau, kad čia yra labai džiugi šventė, tai labai patiko. Ir dvasinis, ir toks džiugus kartu dalykas.

Kas labiausiai tave žavi kunigystėje?

Mane žavi, kad kunigai kaip mokytojai yra, nes man pedagoginis darbas prie širdies, mane tai žavi ir kadangi tai mokslas apie Dievą, apie tikėjimą, tai man irgi yra labai priimtina ir patinka.

Rimas iš Anykščių

Kokie pirmieji išpūdžiai, įžengus po seminarijos stogu?

Tarsi į savo namus. Čia žmogus jautiesi geriau negu paprastai gyvenime, bent jau aš taip jaučiuosi.

Kaip įsivaizduoji gyvenimą čia – seminarijoje?

Tai visai nauja bendruomenė, visai nauji žmonės, kitas bendravimas. Aš įsivaizduoju, kad propedeutinis kursas yra tam, kad sustiprintų draugystės ryšius, kurie tęsis toliau.

Kaip asmeniškai išgyvenai kambarių laiminimo šventę?

Paliko gerą išpūdį, nes niekada nesu dalyvavęs tokiose apeigose. Man tai patiko.

Koks kunigystės idealas tave patraukė?

Man asmeniškai pavyzdys, į kurį remiuosi, yra kunigas R. Doveika. Manau, kad jis yra kunigas iš didžiosios raidės.

Ką tau kunigystė asmeniškai reiškia?

Buvimas su žmonėmis. Žmonės į kunigą žiūri kaip į kelrodį, o seminarija reikalinga tam, kad tą kelrodį subrandintų ir paleistų į žmones.

Justinas iš Panevėžio

Su kokiomis nuotaikomis įžengei į seminariją?

Šiek tiek buvo baimės, nes turėjau palikti artimus draugus, šeimą, tačiau buvo vienas teigiamas dalykas, kad per stojamuosius su kitais stojančiais susipažinom ir, jau atvykus, nebebuvo taip baisu. Bent jau vardus žinojau žmonių!

Kaip praėjo stojamieji egzaminai?

Patys egzaminai nebuvo baisūs, viskas buvo gerai, tik nuvykęs sužinojau, kad egzistuoja toks dalykas kaip mandatinė komisija, ir buvo toks lengvas šokas, bet išėjęs supratau, kad tai buvo pats nepavojingiausias dalykas ir man asmeniškai pats linksmiausias iš visų stojamųjų egzaminų.

Kaip išgyvenai kambarių laiminimo šventę?

Tai buvo kažkas ypatingo ir buvo labai smagu matyti kitus seminaristus gerai nusiteikusius. Atvykęs, atrodo pažįsti vieną, du iš vyresnių, o čia—eina visi, sveikinas, kalbasi, atrodo, kad daug metų pažinotume vienas kitą, tai iš tikrųjų labai teigiamas dalykas.

Kaip vertini kunigystę, koks yra tavo kunigystės idealas?

Man labiausiai patikdavo kunigystėje kunigo kaip kario idealas, todėl, kad tu kovoji už tai, kas tau yra brangiausia. Taigi visas savo jėgas atiduoti Kristui. Nesvarbu, ko iš tavęs reikalauja žmonės – svarbiausia, ko reikalauja Jėzus, ir aš supratau, kad tai yra pats svarbiausias dalykas.

Ko tikiesi parengiamajame kurse?

Išmokti kažko naujo. Parengiamasis, kaip girdėjau yra, nuolankumo mokykla, tai turbūt ir šito išmokys su kaupu, o šiaip tai tikiuosi įsigyventi į naują ritmą.

Pokalbis su kunigais ir aktualijos

Kunige Andžejau,

kaip atpažinote, kad Dievas jus kviečia į kunigystę?

Dievas dažnai veikia paslaptai, nelaukiant ir tyliai. Kai kuriuos ženklus kartais pradeda suprasti tik tam tikram laikui praėjus. Mano gyvenime nebuvo kažkokių staigių ir radikalių pasikeitimų. Augau tikinčioje šeimoje, nuo mažens patarnavau parapijinėje bažnyčioje, įsijungiau į parapijos jaunimo grupę, kurioje šalia jaunatviškų pramogų buvo taip pat ir maldos susitikimai, Šventojo Rašto skaitymas ir dalinimasis savo išvalgomis ar atradimais. Tai, be jokios abejonės, palengva formavo ir augino tą pašaukimo sėklą, kurią Dievas jau buvo įmetęs į mano širdį. Pašaukimo atpažinimui įtakos turėjo taip pat ir kunigai, sutikti paauglystės metu. Jų pavyzdys ir kai kurie patarimai prisidėjo prie to, kad tam tikru laiku gan netikėtai iškilo klausimas - o gal Dievo man paruoštas kelias - tai kunigystė? Vieną kartą iškilus tokiam klausimui, jis jau nebedingo, o tik labiau stiprėjo, kol pagaliau virto Bažnyčios atsakymu mano kunigystės šventimų dieną.

Kokios yra krizės kunigystės kelyje? Kiekviename amžiuje susiduriame su kažkokiomis sunkiomis patirtimis. Gal galėtumėte pasidalinti savo asmenine patirtimi?

Dėl skirtingų krizių tam tikrais gyvenimo tarpsniais nelabai galėčiau kalbėti. Čia ko gero psichologai tiksliau galėtų įvardinti ir apibrėžti... Kalbėti apie tas klasikines krizes negalėčiau gal ir dėl to, kad dar nesulaukiau tos amžiaus ribos, apie kurią kalba psichologai, kalbėdami apie 40-mečių vyrų sunkiai nugalimą troškimą turėti vaikų. Tad ši krizė man dar prieš akis...

Jei kalbėčiau apie savo asmeninę patirtį, tai išskirčiau du, mano supratimu, pagrindinius pavojus. Pirmasis - tai apsipratimas su tuo, kas iš tikrųjų yra didinga, stebėtina ir slėpininga. Apsiprasti ir vien mechaniškai, *konvejeriškai* atlikti tam tikrus gestus ar tarti žodžius - tai didžiulis pavojus. Kunigas kasdien prisiliečia prie Dievo slėpinių. Ir kad šis prisilietimas netaptų rutina, netaptų vien tik darbu ar pareiga - reikia tam tikros disciplinos, savikontrolės, reikia pastangų. Priešingu atveju - labai trumpas kelias į labai gilią krizę - tikėjimo krizę.

Su šitokiu atšalimu ar apsipratimu, ko gero, tiesiogiai yra susijęs ir kitas svarbus dalykas, būtent, mokėjimas nesijauti vienišam, būnant vienam. Gyvenant celibate kartais gali būti sunku grįžus po atliktų darbų, po susitikimų su įvairiausiais žmonėmis, likti vienam ir tuomet gali iškilti didelis pavojus jaustis vienišam ir bėgti nuo vienišumo, pasinaudojant netinkamomis priemonėmis, kurios neišvaduoja iš vienišumo jausmo, o jį tik pagilina, kažkiek galbūt paslepia ar nustumia į sąmonės pakraščius. Deja, ne kartą esu susidūręs su tuo, kaip, atrodytų aktyvus ir atsidaavęs darbu kunigas nesugeba susidoroti su vienatve, kuri virsta vienišumu.

Manau, akivaizdu, kad tai yra tiesiogiai susiję su vidinio, dvasinio gyvenimo susilpnėjimu, todėl atliekami darbai ir sielovadinis aktyvumas jokių būdu negali virsti pakaitalu to dvasinio gyvenimo į kurį yra kviečiami visi krikščionys, o ypač vykdančios tarnybinės kunigystės tarnystę. Joks žmogus, taip pat ir kunigas, negali gyventi vienas, kaip jau Pradžios knygoje skaitome *Negera žmogui būti vienam* (Pr 2, 18), todėl ir šeimos atsisakymas negali būti tik vardan darbo. Šitoks atsisakymas tik vardan veiklos jokių būdu neužpildys žmogaus ir anksčiau ar vėliau jis palūš. Todėl ir priežastys arba motyvai šitokiam radikaliai apsisprendimui gali būti tik lygiaverčiai arba aukštesni už patį atsisakymą. Gyvas ir nuolatinis ryšys, arba kalbant kitais žodžiais, tyros meilės ryšys su Dievu - tai vienintelis tikras motyvas, o tuo pat metu ir tinkama priemonė bei vaistas, padedantis vienumą paversti privalumu, o ne paskęsti vienišumo gelmėje.

Ką labiausiai vertinate savo kunigystės kelyje?

Ko gero labiausiai paliečia ir sujaudina suvokimas, kad per mane, žmogų, t. y. silpną ir nuodėmingą, vis tik veikia Dievo galybė. Ne kartą teko patirti kaip žmogus, kuris dėl kažkokių sunkių išgyvenimų ar ligos būdamas nusiminęs, nusivylęs ar nerandantis ramybės, ateina būtent pas kunigą, trokšdamas pajauti Dievo gydančią prisilietimą, paguodą ar ramybę. Vien žmogiškai žiūrint, kančios ar vilties praradimo akivaizdoje ypatingai sunku rasti būdą, kaip suteikti vilties, tačiau Dievas pasinaudoja nevertais įrankiais, kad parodytų savo galybę. Sakramentai, kuriuos mes kunigai teikiame, tikrai atneša žmogui ir paguodos, ir vidinės ramybės, o taip pat ir džiaugsmo net ir pačiuose sunkiausiuose gyvenimo situacijose. Taigi, būti Dievo malonių teikėju arba kitaip sakant, jaustis įrankiu Dievo rankose, yra tikrai nepakartojama ir didinga patirtis.

Kunige Jurgi,

kaip atpažinote, kad Dievas jūs kviečia į kunigystę?

Geras klausimas, bet tuo pačiu ir labai intymus. Tas pašaukimo atpažinimas nebuvo kažkoks vienkartinis veiksmas. Per daugelį metų, pasinaudodamas daugeliu žmonių,

Dievas beldėsi į mano širdį. Ir taip pat manau, kad daugelio žmonių maldos dėka man pavyko išgirsti ir atpažinti Jo kvietimą.

Per aštuonerius metus padėjote jauniems žmonėms atpažinti gyvenimo kelią. Ar galite atskleisti paslaptį, kokių būdu Viešpats kviečia į kunigystę?

Jeigu iš tikrųjų padėjau atpažinti gyvenimo kelią, tai be galo džiaugiuosi dėl to. Tada, manau, mano buvimas seminarijoje nebuvo bergždžias. Dirbdamas seminarijoje ir lydėdamas joje jaunus žmones į kunigystę, stebėdamas kaip Viešpats kviečia juos, manau, supratau vieną labai svarbų (bent jau man) dalyką. Kiekvienas pašaukimas yra unikalus ir nepakartojamas. Dievas kviečia įvairiausiais būdais. Svarbu, kad kviečiantysis norėtų klausytis, nes kitaip gali ir neišgirsti, kad jis irgi būtų pakankamai drąsus atsiliiepti į šį kvietimą. Tai ir yra visa pašaukimo paslaptis: sugebėti išgirsti ir nebijoti atsiliiepti.

Buvote Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos ugdytoju. Ar galėtumėte papasakoti apie savo veiklą seminarijoje? Kam skyrėte didžiausią dėmesį? Kas buvo sunkiausia? Turbūt turite kažkokių gražių, juokingų patirčių ugdant klierikus, gal galėtumėte jomis pasidalinti?

Savo darbą seminarijoje kaip ugdytojas supratau dvejopai: viena vertus stengiausi būti vyresniu klierikų broliu (mano amžius, ypač darbo seminarijoje pradžioje, buvo tam palankus), kita vertus, kaip ugdytojas stengiausi būti

jungtimi tarp rektoriaus ir seminaristų. Kaip man tai pavyko, ne man spręsti. Kam daugiausiai skyriau dėmesio? Be abejo, kitas žmogus buvo pirmoje vietoje. O po to, jau mano subjektyvūs dalykai, kurie, mano manymu, yra svarbūs kunigystėje. Tokie kaip vyriškumas, punctualumas, tvarkingumas, sekmadienio šventimas, sugebėjimas dalintis. Man iki šiol yra skaudu ir nesuprantama, kai sekmadienį pamatau klieriką vilkintį džinsais ir marškinėliais arba taip apsirengusį kunigą parapijos raštinėje ir priiminėjantį žmones. Arba patarnaujantį bažnyčioje prie sutanos ar albos avintį suplėšytus sportbačius. Gal aš jau sensu...

O sunkumų irgi buvo, ir nemažai, bet apie juos gal kitą kartą. Kaip ir nemažai buvo juokingų bei rimtų situacijų, pavyzdžiui, vieną kartą trečią valandą nakties sulaukiau skambučio iš klieriko su prašymu išeiti į miestą. Tai buvo labai rimta situacija. Kuo viskas pasibaigė, tegul lieka tarp mūsų, bet aš jam už tai esu be galo dėkingas, nes tai buvo didžiausias pasitikėjimo manimi ženklas iš jo pusės. Juokingų situacijų irgi netrūko, pavyzdžiui, kai vieną rytą visi seminarijos klierikai atėjo pas mane kavos. O buvo taip:

Kažkada seminarijoje mes ir pusryčius pradėdavome kartu, taip kaip dabar vakarienę. Į valgyklą pirmoji užėina vadovybė, po to—klierikai. Ir vieną rytą, kai buvau likęs vienas, ateinu iš koplyčios ir žiūriu – visi klierikai jau pusryčiauja. Tie, kurie mane pažinojo anksčiau, gali atspėti mano reakciją. Kunigas Jurgis per pusryčius atsistoja ir sako: *Ponai, kviečiu pas save kavos tą, kuris šiandien pirmas įėjo į valgyklą.* Grįžtu po pusryčių į kambarį, išsivalau dantis, pasidarau kavos, net nesitikėdamas, kad kažkas ateis. Tačiau kažkas beldžiasi į duris, atidarau, stovi klierikas su puodeliu rankoje. Pakviečiu jį į vidų, jis sako kad ne vienas, kviečiu kitą, po to trečią, ketvirtą... Žiūriu, jau vietos kambaryje nebeliko, pasižiūriu į koridorių – o ten dar daugiau klierikų laukia. Daug reikėjo vandens virti, bet niekas nebeliko be kavos. Taip mes smagiai visi kartu išgėrėme kavos.

Kunigo Mindaugo Grendos primicijinės šv. Mišios!

Saulėtą rudenį ir šiltą spalio 2-os sekmadienį Gegužinės parapijos bažnyčioje savo pirmąsias Šv. Mišias (Primicijas) aukojo kunigas Mindaugas

Grenda. Į Mišias gausiai susirinko parapijiečiai, giminės, draugai. Dar niekad Gegužinės bažnyčioje nesisvečiavo toks gausus kunigų būrys. Tarp svečių buvo Kaišiadorių vyskupijos generalvikaras monsinjoras Algirdas Jurevičius, Kaišiadorių dekanas Rimvydas Jurkevičius, Molėtų dekanas Kęstutis Kazlauskas, Žiezmarų klebonas Rokas Puzonas, Vievio klebonas Alfonsas Kelmelis, broliai kunigai Jančiauskai, Daugų klebonas (Alytaus r.) Vidas Jalinskas, Jiezno klebonas Rolandas Bič-

kaukas, Užuguoščio klebonas (Prienų r.) Aurimas Tarusevičius, kunigas iš Vilniaus Petras Gucevičius, Gegužinės parapijos klebonas Darius Vėlyvis, Vilniaus Šventojo Juozapo kunigų seminarijos rektorius Žydrūnas Vabuolas, Elektrėnų vikaras Laurynas Visockas, vienuolės, diakonai, seminaristai ir kt. Primicijų metu buvo teikiamas palaiminimas ne tik artimiausiems žmonėms, bet ir visiems dalyvavusiems šv. Mišiose.

Prasmingą ir jaudinantį pamokslą pasakė Algimantas Baltuškomis, Giedraičių parapijos klebonas (Molėtų r.), prieš kurį laiką kunigavęs Gegužinės parapijoje ir lig šiol parapijiečių prisimenamas geru žodžiu. Mindaugas Grenda gimė 1984 m. gegužės 18 d. Gegužinės parapijoje Neprėkštos k., Valės ir Bonifaco Grendų šeimoje. 2004 m. įstojo į Vilniaus Šventojo Juozapo kunigų seminariją, kurią 2011 m. ir baigė. Po Primicijų M. Grenda dirbs vikaru Molėtų miesto Šventų apaštalo Petro ir Povilo bažnyčioje.

Banga Grendienė

Kunige Stasy,

kaip atpažinote, kad Dievas jūs kviečia į kunigystę ir vienuolystę?

Apie kunigystę pradėjau mąstyti ketvirtoje klasėje, kai pakvietė patarnauti šv. Mišioms. Jau tada meldžiausi prie altoriaus: *Viešpatie nepaleisk manęs, išlaikyk mane prie savęs!* Atlikęs karinę tarnybą, įstojau į Kauno kunigų seminariją. Jėzaus Draugijos pasirinkimas buvo nesąmoningas procesas, kurį atpažįstu tik mąstydamas apie tai. Jau nuo dešimtos klasės važinėjau pas tėvą P. Masilionį, SJ. Jis neagitavo, nekvietė, bet liudijo. Apie kitų vienuolijų veiklą nežinojau, mane supo tik jėzuitai. Mano gimtosios Krinčino parapijos klebonas tuomet buvo jėzuitas tėvas B. Babrauskas, kuris išvyko misijoms į Karagandą. Tai labai paveikė parapiją. Mane žavėjo regimas kunigo atsivadavimas savo tarnystei, skatinęs priešintis netikėjimo dvasiai, siekti ko nors „aukštesnio“. Tik vėliau, jau tapęs jėzuitu, supratau, kad čia iš tiesų yra mano vieta, čia gerai jaučiuosi, yra veiklos erdvė. Po kunigystės šventimų, kuriuos priėmiau 1983 metais, jau būdamas jėzuitas, dirbau kaip ir visi dieceziniai kunigai.

Gal galėtumėte išryškinti skirtumą (jei toks yra) tarp diecezinio kunigo ir kunigo vienuolio?

Labiau norėčiau pabrėžti panašumą – dirbti dėl nemirtingų sielų Dievo garbei. O kur ir kaip – čia jau kitas dalykas ir vyresniųjų siuntimai. Kunigą siunčia vyskupas, vienuolį – vyresnysis, suderinęs su vyskupu. Žinoma, Jėzaus Draugija turi savo charizmą ir darbo sritis, bet kunigams tenka įvairios pasiuntinybės. Manau, svarbiausia yra atrasti savo vietą ir būti laimingam. Kun. J. Vaižganto žodžiais, „Nešdamas laimę kitiems, pats tapau laimingas“.

Kunigo Mykolo Sotničenkos kunigystės šventimai!

Saulėtą šeštadienio rytą, spalio 15-tą dieną, Gailestingumo Motinos glėbyje, šv. Teresės bažnyčioje nemažas būrys kunigų, klierikų ir pasauliečių susirinko į diakono Mykolo Sotničenkos kunigystės šventimus. Šv. Mišių auka prasidėjo iškilminga procesija. Šv. Mišioms vadovavo Jo Eminencija kard. Audrys Juozas Bačkis. Pamoksle jis minėjo, kad kunigystė – tai Dievo dovana žmonijai. Kunigas užima ypatingą vietą Bažnyčioje, todėl jis turi ypatingą misiją. Kristus įvykdo paves-tą misiją kartu su kunigais. Taip pat kardinolas priminė kunigo pareigą – pasilikti Kristuje, būti Jo draugu.

Spalio 15-tą dieną Bažnyčioje minima šv. Teresė Avilietė. Jos Jo Eminencija prašė užtarimo, kad išmokytų kunigą Mykolą žiūrėti į Kristų, nes pats Kristus sako: „Be manęs jūs nieko negalite“.

Kokia yra jūsų paskyrimų istorija?

Čia pats lengviausias ir sunkiausias klausimas. Lengvas, nes ėjau ten, kur siuntė. Anykščiuose, Pasvalyje, Panevėžyje, Klaipėdoje dirbau vikaru, Sidabrave, Troškūnuose, Kupiškyje, Biržuose – klebonu, Šiauliuose, Kaune, Vilniuje – bažnyčios rektoriumi. Dar 1987 metais norėjau išvykti dirbti į Alma – Atą (dabar Astana) Kazachstane tarp vokiečių katalikų, bet pabuvau tik kelis kartus po mėnesį, nes Panevėžio vyskupijos valdytojas neišleido. 1990 metais iš Šiaulių Dramos teatro, jėzuitų įpareigotas, perėmiau mažąją teatro salę – buvusią šv. Ignaco bažnyčią. Čia teko ilgesnį laiką darbuotis tvarkant bažnyčios pastatą, įsteigiant pradinę katalikišką mokyklą, rūpintis Kryžių kalnu, o 1993 metais rugsėjo mėnesį priimti popiežių palaimintąjį Joną Paulių II.

Šiais metais Jūs paskyrė Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos Dvasios tėvu. Ar galėtumėte pasidalinti šios tarnystės ypatumais?

Teisingai sakote „paskyrė“, nes taip ir yra. Šio paskyrimo nenorėjau. Labai džiaugiausi galimybe būti su žmonėmis Šv. Jonų bažnyčioje bei vadovauti rekolekcijoms. Maištavau, bet paskyrimą priėmiau ir, galima sakyti, džiugiai, nes kai esi siunčiamas, neini savo valia ar noru – už vyresniųjų siuntimo visuomet yra Dievo palaima. Dėl to galiu drąsiai tvirtinti, kad dabar miegu ramiai.

Kokia dvasios tėvo tarnystė? Keista, kad to klausiate, juk nuolat susiduriate su dvasios tėvu (manimi ar anksčiau dirbusiais)?! O iš tiesų... Nežinau... Gal, kad liudytų, rodytų į Kristų. (Bet nesijaučiu pajėgus tai daryti.) Gal, kad kartu augtume tikėjimo ir meilės santykiuose su Viešpačiu Jėzumi Kristumi. Juk Jis teikia ramybę, aiškumą. Jis pašaukė bei veda ir jus, ir mane. Mano troškimas klierikams kuklus: kad jūs išsiugdytumėte asmeninį ryšį, santykį su Dievu. O turėdami asmeninį ryšį norėsite atsiliiepti į Jo širdies troškimą – ganyti Jo kaimenę.

Todėl tik intymi draugystė su Kristumi realizuoja mus visus. Pamokslą Jo Eminencija užbaigė apaštalo Pauliaus žodžiais: „Tapau visiems viskuo dėl Kristaus“ ir paragino kunigą Mykolą, kad nebijotų nešti kryžiaus su žmonėmis, nebijotų savo gyvenime priimti kitų kryžių.

Kunigystės šventimai – tai ypatinga šventė kiekvienam tikinčiajam žmogui. Nemaža žmonių nubraukė džiaugsmo ašarą, jau nekalbant apie patį kunigą Mykolą, kuriam ašaros sruveno kaip vanduo iš šaltinio. Ši žmogiška reakcija mums byloja apie nežmogišką prisilietimą, apie tikrą Dvasios pagavą.

Šv. Mišios baigėsi iškilmingu palaiminimu. Po jo kunigą Mykolą kunigystės šventimų proga sveikino šeimos nariai, draugai, bičiuliai ir susirinkę tikintieji.

Klierikas Saulius K., V k.

Pašventinta atstatytoji Labanoro parapijos bažnyčia!

2011 m. rugsėjo 10 dieną, ankstų šeštadienio rytą aš ir dar du Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikai Povilas ir Tadas, nuvykome į Labanoro parapiją. Dažnas žmogus į Labanoro girią traukia grybų pasirinkti, tačiau mes atvykome dalyvauti iškilmingoje šventėje kurios metu buvo šventinama naujai atstatyta Labanoro Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčia ir konsekruotas altorius.

Atvykus į Labanoro kaimelį, akį patraukė ant kalno tarsi kokia vila stovinti atstatytoji bažnyčia. Neteko man matyti senosios bažnyčios, tačiau naujoji bažnytėlė atrodė įspūdingai. Akmenimis išdėliotas pamatas ir iš rąstų suręsta bažnytėlė traukė daugelio į šventę atvykusių žmonių žvilgsnį. Sutiktų Labanoro parapijiečių veiduose pastebėjau neapsakomą laimę ir džiaugsmą. Pagaliau tai, kas buvo ugnies sunaikinta, vėl yra atstatyta. Džiaugsmu ir gera nuotaika švytėjo ir parapijos klebono kunigo Jurgio Kazlausko veidas.

Kunigai kartu su Kaišiadorių vyskupu Juozapu Matulaičiu procesijos būdu prisiartinio prie pagrindinių Bažnyčios durų. Parapijos klebonas ir Bažnyčios statytojai iškilmingai įteikė

Ekscelencijai bažnyčios statymo metriką ir raktą, kuriuo buvo atrakintos didžiosios Labanoro bažnyčios durys. Taip įspūdinga procesija, svečiai ir parapijiečiai įžengė į naujai atstatytą Labanoro parapijos bažnyčią. Pašventinus ją ir konsekruvus altorių, Kaišiadorių vyskupas kartu su kunigais aukojo šv. Mišių auką, kurioje dalyvavo gausus būrys parapijiečių ir svečių. Po Šv. Mišių, su ašarom akyse, padėkos žodį visiems susirinkusiems tarė klebonas kunigas Jurgis Kazlauskas. Kaip padėkos ženklą jis iškilmingai įteikė šešis nutapytus angelus žmonėms, kurie labiausiai prisidėjo prie bažnyčios statybos. Padėkojus Dievui ir aukotojams už naująją Labanoro parapijos bažnyčią visi susirinko prie vaisių stalo.

Senoji Labanoro parapijos medinė bažnyčia sudegė 2009 metų gruodžio 21-osios naktį. Gaisro priežastis taip ir liko neaiški, tačiau vietos prokuratūra yra pradėjusi iki-

teisminį tyrimą. Sudegusi bažnyčia buvo statyta 1820 metais, jos statybą organizavo patys parapijiečiai, prisidėdami savo lešomis ir statybos medžiagomis. Savaiame suprantama, ji buvo statoma iš medinių rąstų, nes

tuose kraštuose statyti bažnyčią iš kitokių statybinių medžiagų, manau, būtų net nepraktiška. Sudegusioje bažnyčioje kabėjo garsus Dievo malonėmis apdovanotas Švč. M. Marijos su kūdikėliu Jėzumi paveikslas, tapytas apie 1811 metais. Marijos gimimo šventės proga ši paveikslą, esantį didžiajame Labanoro bažnyčios altoriuje, tris dienas lankydavo gausus būrys Aukštaitijos regiono tikinčiųjų, atvykdamo ir vietos vyskupas. Labanoro parapijos bažnyčia ir varpinė dėl savo unikalių statybos technikos ir dekoru formų buvo saugoma kultūros paveldo departamento. Taip pat bažnyčios viduje buvo gausybė neįkainuojamų meno kūrinių, kuriuos, deja, kaip ir visą bažnyčią pasiglemžė ugnis.

Vietos klebono kunigo Jurgio Kazlausko ir gausių aukotojų pastangomis, Labanoro bažnyčios atstatymo darbais prasidėjo 2010 metų birželio mėnesį. Bažnyčios atstatymo darbų projektą parengė VĮ „Lietuvos paminklai“, darbus vykdė UAB „Vidista“, rėmė ir aukojo: Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Švenčionių Rajono Savivaldybė, visos Lietuvos parapijos, Kaišiadorių vyskupijos gyvojo rožinio brolija, Kaišiadorių vyskupas ir kiti fiziniai ir juridiniai asmenys. Nors bažnyčia dar nėra iki galo įrengta, vyskupas Juozapas Matulaitis drąsiai atvėrė jos duris tikintiesiems. Bažnyčios viduje dar trūksta klausyklų, suolų, bažnyčios apdailos, kuri šiuo metu negalima dėl bažnyčios pastato – rentinio susistovėjimo. Galima pasidžiaugti ir tuo, kas jau yra padaryta: pagamintas pagrindinis altorius, išvedžiota elektra, išbetonuotos ir apšildytos grindys. Ne vieno šventėje dalyvavusio žmogaus žvilgsnį traukė nuostabus grožio Marijos su kūdikiu Jėzumi paveikslas centriniame altoriuje. Iš vilnos siuvinio ši paveikslą pagamino menininkė Margarita Čepukienė.

Galima pasidžiaugti ir tuo, kas jau yra padaryta: pagamintas pagrindinis altorius, išvedžiota elektra, išbetonuotos ir apšildytos grindys. Ne vieno šventėje dalyvavusio žmogaus žvilgsnį traukė nuostabus grožio Marijos su kūdikiu Jėzumi paveikslas centriniame altoriuje. Iš vilnos siuvinio ši paveikslą pagamino menininkė Margarita Čepukienė.

Galima pasidžiaugti ir tuo, kas jau yra padaryta: pagamintas pagrindinis altorius, išvedžiota elektra, išbetonuotos ir apšildytos grindys. Ne vieno šventėje dalyvavusio žmogaus žvilgsnį traukė nuostabus grožio Marijos su kūdikiu Jėzumi paveikslas centriniame altoriuje. Iš vilnos siuvinio ši paveikslą pagamino menininkė Margarita Čepukienė.

Galima pasidžiaugti ir tuo, kas jau yra padaryta: pagamintas pagrindinis altorius, išvedžiota elektra, išbetonuotos ir apšildytos grindys. Ne vieno šventėje dalyvavusio žmogaus žvilgsnį traukė nuostabus grožio Marijos su kūdikiu Jėzumi paveikslas centriniame altoriuje. Iš vilnos siuvinio ši paveikslą pagamino menininkė Margarita Čepukienė.

Šv. M. Marija ikonografijoje

Dievo Motinos atvaizdas Lietuvoje turi išskirtinę vietą. Meilė ir kultas Dievo Motinai giliai įsišaknijo žmonių širdyse. Apie tai liudija, įvairios liaudies pamaldumo praktikos, šventės ir atlydai, skirti Švenčiausiosios Mergelės Marijos pagerbimui. Taip pat pagarba Marijai išreiškta bažnyčių ir altorių titulais. Tautą įvairiose istorijos tarpsniuose visad lydėjo dieviškomis malonėmis garsėjančių Šv. Marijos atvaizdų gausa. XVIII a. Lietuvos Didžioje Kunigaikštystėje pradėti garbinti Trakų, Žemaičių Kalvarijos, Šiluvos, Aušros Vartų ir daugelis kitų Dievo Motinos paveikslų.

Klierikas Robertas M., V k.

Žemaičių Kalvarijos Maloningasis Šv. Mergelės Marijos paveikslas

Šv. M. Marijos Apsilankymo bazilikos didžiajame altoriuje esantis Dievo Motinos su Kūdikiu paveikslas yra vienas iš garsiausių Lietuvoje gerbiamų Dievo Motinos atvaizdų. Paveikslo autorius yra nežinomas, o jo atsiradimas, remiantis pasakojimais, datuojamas XVII a.

Krikščioniškoje ikonografinėje tradicijoje Marija buvo vaizduojama dviejų spalvų rūbais: vyšninės spalvos „maforium“ – viršutiniu apsiaustu (raudonos spalvos modifikacija) ir mėlynos spalvos tunika. Šios dvi spalvos sudaro autonominę vienybę. Paprastai šios spalvos visada yra viena šalia kitos. Raudona ir mėlyna simbolizuoja Gailestingumą ir tiesą, grožį ir gėrį, žemę ir dangų, kitaip sakant tai, kas pasaulyje yra padalinta ir kovoja tarpusavy, o pas Dievą sudaro vienybę ir kartu veikia (Ps 84,11). Šiomis spalvomis įprastai tapomi Išganytojo rūbai-raudonos spalvos tunika ir mėlynos spalvos apsiaustas. Šiomis spalvomis bandoma išreikšti Dievo Įsikūnijimo slėpinį. Raudona spalva ir jos atspalviai simbolizuoja žemišką žmogaus prigimtį, kraują, kankinystę, gyvybę, kančią, o taip pat—ir karališką prigimtį. Mėlyna spalva išreiškia tai,

kas dieviška: dangų, slėpinio neapbrėpjamumą, apreiškimo gilumą. Jėzujė Kristujė šie du priešingi pasauliai susijungia, kaip susijungusios yra dvi prigimtys: dieviška ir žmogiška, nes Jis yra tikras žmogus ir tikras Dievas. Dievo Motinos drabužių spalvos yra tos pačios, bet sudėliotos atvirkščiai. Dangaus ir žemės simboliai sujungti kitaip. Jeigu Kristus - Dievas, kuris tapo žmogumi, tai Dievo Motina – žmogus, paprasta moteris, kuri pagimdė Dievą. Šių spalvų derinys Marijos paveiksluose išreiškia dar vieną slėpinį—tai motinystės ir mergystės sujungimas. Ant viršutinio rūbo „maforium“ visada buvo vaizduojamos trys auksinės žvaigždės, simbolizuojančios Marijos skaistumą: prieš Jėzaus pagimdymą, gimdymo metu ir po pagimdymo. Šiame paveiksle ant Marijos dešiniojo peties matome didelę aštuonkampę žvaigždę. Žvaigždė – tai ne tik gražus dekoro elementas, žadinantis žmogaus vaizduotę, bet—slėpinys, besislepiantis po jos žibėjimu. Žvaigždė nurodo į betarpišką Dievo artumą. Naktį žibančios žvaigždės nurodo Kūrėjo didybę. „Jis nustatė žvaigždžių skaičių, kiekvieną jų vardu vadina“ (Ps 147,4). Pilnos džiaugsmo žvaigždės žėri joms

nustatytu laiku, kada jas pasišaukia, jos atsako: "Mes čia!" - su džiaugsmu šviesdamos savo Kūrėjui (Bar 3,35). Jos gali būti laikomos dangiškojo grožio atvaizdu „Dangaus grožis ir puikybė yra žvaigždės, puošančios savo mirgėjimu VIEŠPATIES aukštybes“ (Sir 43,9). Išminčius Balaamas, paklusnus Dievo žodžiui ir žinantis Aukščiausiojo mintis, taip pranašauja apie Mesiją: „Matau jį, bet ne dabartyje, stebiu, bet ne iš arti: žvaigždė patekės iš Jokūbo“ (Sk 24,17). Kristaus gimimas trims išminčiams buvo paskelbtas per žvaigždės pasirodymą (Mt 2,2). Pagal visuotinį įsitikinimą žvaigždės yra Dievo sukurtos kosminės harmonijos simbolis. Krikščioniškoje ikonografijoje šešiakampė žvaigždė simbolizuoja Dievo Motiną. Tuo tarpu aštuonkampė yra Kristaus gimimo žvaigždė, kuri

savo keturgubumu nurodo į kryžių.

Petras primena tikintiesiems pranašų žodį, kuris šviečia tamsioje vietoje „kol išauš diena ir jūsų širdyse užtekės Aušrinė“ (2 Pt 1,19). Jėzus Kristus save lygina su žvaigžde: „Aš esu Dovydo atžala ir palikuonis, žėrinti Aušrinė žvaigždė!“ (Apr 22,16). Pagal Ambraziejų teisinga yra Kristų lyginti su Aušrine žvaigžde: *Kaip Aušrinė anksti pakyla ir savo spindesiu apšviečia pasaulį, taip ir Kristus, kai atėjo į žemę, savo spindesiu pilnai apšvietė jos veidą.* Himnu Ave maris Stella (Sveika jūrų Žvaigžde) Bažnyčia pagerbia Dievo Motiną, kuri lydi žmogų ir nurodo jam gyvenimo kelią. Savo kūniniu buvimu Ji buvo anksčiau už Kristų-Saulę, kaip kad Aušrinė pralenkia Saulės šviesą, Ji taip pat yra vadinama Aušrinė – Stella matutina – Švč. Mergelės Marijos Litanijoje. Todėl dailininkai dažnai vaizduodavo žvaigždę ant Jos apsiausto ties petimi. Pats apsiaustas simbolizuoja Jos motinystę ir visišką atsidavimą Dievo valiai. Apsiausto kraštus puošia „kajmos“ - auksinis dekoras, kuris simbolizuoja Marijos Motinos garbingumą, Jai tapus Dievo Sūnaus Motina. Rečiau galime pamatyti Mariją, apsivilkusią mėlynos spalvos apsiaustu. Žemaičių Kalvarijos Dievo Motinos apsiaustas šiuo metu yra juodos spalvos. Restauruojant paveikslą apsiausto plote buvo aptikta šiek tiek melsvų dažų pėdsakų su smaltos pigmentu. Tai leidžia manyti, kad Marijos apsiaustas anksčiau buvo mėlyno atspalvio. Būtent taip Mariją vaizduodavo kai kurie Bizantijos menininkai. Galime daryti prielaidą, kad paveikslo autorius norėjo labiau pabrėžti Marijos mergystę, Dievo Motinos nekaltumą, išskirti Jos skaistumą ir atkreipti žmonių dėmesį į šiuos Mergelės Marijos asmens bruožus.

Žemaičių Kalvarijos paveikslas yra priskiriamas Glykophilusa-Švč. Mergelės Marijos Myluojančiosios-ikonografinio tipo atvaizdams, arba šiam tipui artimos Eleusa-Meilingosios-ikonografiniam tipui. Šis ikonografinis tipas krikščioniškuose Rytuose buvo pavadintas „Umilenije“ (Умиление) – mylavimas. Šis vertimas iš graikų kalbos žodžio „Eleusa“ nėra visiškai tikslus: gr. Ελεουσα – gailestinga. Bizantijoje šiuo pavadinimu buvo pagerbiama Dievo Motina ir Jos ikonos, bet bėgant laikui krikščioniškuose Rytuose pavadinimą „Umilenije“ (Умиление) buvo pradėta sieti su ikonografinė schema. Graikiškame variante šis ikonų tipas vadinosi Glykophilusa (gr. Γλυκοφιλουσα) – saldus bučinyš. Tai lyriškiausias ikonografinis tipas, atskleidžiantis intymiausią Dievo Motinos ir Jos Sūnaus santykį. Šiame ikonografinio tipo atvaizde kompozicija susideda iš dviejų asmenų – Dievo

Motinos ir Kūdikelio Jėzaus. Dievo Motina ir Kūdikelis Jėzus liečiasi skruostais. Motinos galva palenkta link Sūnaus, o Jis meiliai Ją apglėbęs.

Šioje intymioje kompozicijoje paslėpta labai gili teologinė mintis: tai ne tik intymus Motinos ir Sūnaus santykio pavaizdavimas. Dievo Motina Glykophilusa ar Eleusa yra viena iš mistiškiausių Marijos ikonų arba paveikslų tipų. Šis ikonografinis tipas pristato Mariją kaip sielą, esančią labai artimame santykiyje su Dievu. Čia vaizduojama ne šiaip paprasta motinos ir sūnaus meilės bendrystės scena. Tai yra bendravimas tarp Kūrėjo ir Jo kūrinio, begalinės Kūrėjo meilės žmonėms išreiškimas, nes Jis atidavė Savo Sūnų nuodėmių atpirkimui. Šioje kompozicijoje vaizduojamas mūsų ir dangiškojo pasaulio susijungimas. Tai ypač išreiškia aureolių susilieėjimas ir abipusis dviejų veidų prisilietimas. Kadangi Švč. M. Marija taip pat simbolizuoja Kristaus Bažnyčią, paveikslas mums parodo meilės tarp

Dievo ir žmogaus pilnatvę. Toji pilnatvė galima tikrai priklausant Bažnyčiai. Marija yra Bažnyčios atvaizdas, kuris nešiojasi savyje išganymą ir tuo pačiu dar jo laukia.

Kūdikelio Jėzaus judesiai pristato mums Kristaus kančios ir mirties apreiškimą, kuris buvo su Juo nuo pat gimimo dienos. Ši perspektyva išgąsdina Kūdikelį Jėzų, todėl Jis įsikimba į Motinos apsiaustą, glaudžiasi ieškodamas apsaugos. Kaip matome paveiksle Motina glaudžia vaikelį, bet tuo pat metu žino, kad nuo kryžiaus kančios ir mirties negali ir negalės Jo apsaugoti – tai yra Jo taurė, kurią turi išgerti, o jos širdį persmelks kalavijas (plg. Lk 2,35). Todėl palenkusi galvą išreiškia savo tikėjimą Išganymu ir per Kryžių kontempliuoja Prisikėlimą. Tai pabrėžia Marijos susimąščiusi ir susijaudinusi veido išraiška. Plačiai atmerktų akių žvilgsnis, nu-

kreiptas ne į žvelgiantįjį į paveikslą ir ne į Vaikelį, bet į toli, dieviškųjų slėpinių gilumą, nepasiekiamą žiūrovo žvilgsniui.

Šis paveikslas vaizduoja Bažnyčią, Komuniją to, kas dieviška (Vaikelis–Žodis) ir to, kas žmogiška (Motina). Su dideliu meistriškumu ir minimalia kompozicija, paveikslas pristato stulbinančią tarpusavio meilę, dievišką filantropiją, nepakartojamą Dievo meilę žmonėms ir žmogaus atsiliepiamą į Dievo meilę.

Graikų Apeigų Katalikai

1995 m. Apaštališkajame laiške „**Orientalis Lumen**“, tęsdamas II Vatikano Susirinkimo idėjas, popiežius Jonas Paulius II skatino ir ragino tikinčiuosius giliau susipažinti su Rytų Bažnyčių dvasiniu paveldu. Šį susipažinimą pradėsime nuo Rytų katalikų Bažnyčių. Tuo labiau, kad Lietuvoje ilgus šimtmečius abiejų—lotynų ir graikų apeigų katalikai gyvavo kartu. Šiame „**Teesie**“ numeryje pradėdame straipsnių ciklą, kuriame pasistengsime trumpai supažindinti gerbiamus skaitytojus su skirtingais Rytų apeigų katalikų Bažnyčių ir konkrečiai Ukrainos graikų apeigų katalikų Bažnyčios istoriniais, dvasiniais ir kitais aspektais.

br. Terentij T., V k.

Nomen est omen

Kalbėdami apie su Lietuvos istorija susijusius ir dabar Lietuvoje gyvenančius graikų apeigų katalikus, pirmiausiai susiduriame su pavadinimų įvairove, kas ypač būdinga lietuvių kalbai. *Graikų katalikai* ir *Graikų apeigų katalikai*, *Rytų katalikai* ir *Rytų apeigų katalikai*, unitai ir senoviškas unijotai – ką reiškia šie pavadinimai, ar jie lygiareikšmiai ir lygiaverčiai, kuris iš jų geriausiai išreiškia esamą tikrovę? Nuo trumpo atsakymo į šiuos klausimus ir norėčiau pradėti šį straipsnių ciklą, nes, kaip mėgdavo sakyti senovės romėnai, *vardas apreiškia žmogų*.

Neseniai viena moteris paskambino į mūsų šv. Juozapo Bazilijonų vienuolyną ir paklausė: - Gal galėtumėte man padėti? Mano draugas atvyko iš Graikijos ir nežinau kur apsistojo... Ar nėra jo pas jus?

Gaila, bet negalėjau jai niekuo padėti, nes graikų katalikai ar graikų apeigų katalikai nieko bendro neturi nei su dabartine Graikija, nei su graikais.

Terminą *graikų katalikai* kaip naujadarą 1774 metais įvedė Austrijos imperatorė Marija Teresė (Maria Theresia) tam, kad būtų galima atskirti bizantinių apeigų katalikus nuo Austrijos imperijoje gyvenančių dviejų kitų „rūšių“ katalikų: Romos ir armėnų. Šis pavadinimas (*graikų katalikai*) vartojamas ir dabartinėje lietuvių kalboje (nors ir nelabai dažnai), būdingas visoms slavų kalboms ir kaip oficialus pavadinimas vartojamas pačios Ukrainos graikų (apeigų) katalikų Bažnyčios. Nepaisant to, jis yra netikslus ir net klaidinantis, nes, viena vertus, pirmiausia tinka apibrėžti katalikams, kurie meldžiasi graikų kalba pagal lotynų arba rytų apeigas, kita vertus, yra keblumų dėl apeigų tapatybės: iš tikrųjų, apeigos yra *bizantinės*, o žodis *graikų*

pradėtas vartoti šiuolaikinėse kalbose dėl senesnio vartojimo. Gausios diskusijos ir Ukrainos graikų apeigų katalikų Bažnyčios hierarchijos bandymai nuo XX - to amžiaus vidurio pakeisti ar pakoreguoti pavadinimą liko nesėkmingi. Galima tik stebėtis tuo, kad lietuvių kalboje išsaknijo pavadinimas *graikų apeigų katalikai*, kuris, nors irgi neidealus, tačiau vis dėlto pabrėžia tai, jog kalbame apie kitų *apeigų* katalikus.

Labai dažnai lietuvių kalboje naudojamas žodis unitai. Tačiau, atvykę, pavyzdžiui, į Ukrainą ir taip pavadinę kažkokį graikų apeigų kataliką, galite būti nesuprastas.

Ankščiau žodis unitas neturėjo negatyvios reikšmės ir buvo netgi vartojamas pačių graikų apeigų katalikų savo tapatybei nusakyti (pasididžiavimo gi priežastis būti suvienytam, sujungtam su Petro įpėdiniu!). Tačiau laikui bėgant, ypač slavų kalbose, terminas įgijo įžeidžiančios ir žeminančios prasmės atspalvį (pvz., šiuolaikinėje stačiatikių literatūroje vargu ar įmanoma rasti šio žodžio pozityvią ar neutralią prasmę) ir dabar ekumeniškai nusiteikę autoriai jo stengiasi vengti.

Pavadinimai *Rytų katalikai* ir *Rytų apeigų katalikai* – gana plačios sąvokos, nes žymi visas dvidešimt dvi Rytų apeigų katalikų Bažnyčias, o su Lietuvos istorija susijusios vien dvi iš jų: Ukrainos ir Baltarusijos graikų apeigų katalikų Bažnyčios. Tačiau tai jau kitas klausimas, kurį gvildinsime kitame „**Teesie**“ numeryje.

